

Honduras misslyckade konsolidering

En teoriprovande fallstudie

Carl Gahnberg
Jon Nilsson

Abstract

Att en transition till demokrati innebär ett stabilt system är ingen självklarhet. Vissa länder lyckas inte behålla det demokratiska systemet, de misslyckas att konsolidera det. Detta problem blev påtagligt i Honduras under 2009 som efter mer än 25 år av demokratiskt styre utsattes för en statskupp.

Vår uppsats syftar till att undersöka varför en demokrati misslyckas med att konsolidera sitt system. Vi kommer att pröva Adam Przeworskis och Larry Diamonds teorier för att undersöka vilken av dessa som bäst kan förklara den instabila demokratin i Honduras.

Framförallt har Diamonds fokus på politisk kultur och legitimitet ett högt förklaringsvärde på Honduras, medan Przeworskis teori främst kan förklara hur transitionen spelat en stor roll i att bevara gamla maktstrukturer.

Nyckelord: konsolidering, rational choice, Honduras, Przeworski, Diamond

Antal ord: 10 098

Innehållsförteckning

1 Inledning	1
1.1 Syfte och problem.....	1
1.2 Metod-teoriprovande fallstudie.....	2
1.3 Material och källkritik	2
1.4 Avgränsningar.....	3
1.5 Disposition	3
2 Teori	4
2.1 Teori diskussion.....	4
2.2 Rational Choice.....	5
2.3 Przeworski	6
2.3.1 Demokrati som en jämvikt – Konsolidering.....	6
2.3.2 Institutionernas skapelse – Transition och Demokratisering.....	8
2.3.3 Demokratisk konsolidering och ekonomi.....	10
2.4 Diamond.....	11
2.4.1 Demokratisk konsolidering – ”The only game in town”	12
2.4.2 Politisk kultur.....	13
2.4.3 Civilsamhället	13
2.5 Operationaliseringar.....	15
2.5.1 Operationaliseringar Diamond.....	15
2.5.2 Operationaliseringar Przeworski.....	16
3 Honduras - Empiri	17
3.1 Den politiska grunden skapas	17
3.2 Bananrepublik	18
3.3 Presidenter och osäkerhet	18
3.4 Militärens och arbetarrörelsens uppkomst.....	19
3.5 Militärens era och återgången till konstitutionellt styre	19
4 Analys	21
4.1 Analys - Przeworski.....	21
4.2 Analys - Diamond.....	23
4.3 Teorianalys.....	26

4.3.1	Den demokratiska konsolideringen i Honduras – en otillräcklig process ²⁶	
4.4	Diskussion kring generaliseringar	27
4.4.1	Honduras unikt?	27
5	Slutsats	28
6	Referenser	29
6.1	INTERNET:	30

1 Inledning

"Political competitors must come to regard democracy (and the laws, procedures, and institutions it specifies) as "the only game in town", the only viable framework for governing the society and advancing their own interests."
(Diamond, 1999:65)

Demokratisering som ämne är ett av statsvetenskapens mest omfattande. Varför inleds en demokratisering? Vilka förutsättningar krävs för att ett land skall demokratiseras? Hur påverkar olika förhållanden demokratiseringsprocessen? Vad krävs för att demokratin skall konsolideras?

Vi har valt att fokusera på den sista frågan.

Att demokratin blir bestående och klarar sig under de mest prövande tider är inte en självklarhet. Därför är det viktigt att analysera teorier som gör anspråk på att kunna förklara varför vissa demokratier lyckas men inte andra.

Men detta är inte alldeles enkelt, forskning handlar därför i mångt och mycket om att göra hållbara förenklingar av komplicerade problem (Esaiasson mfl, 2007: 39). Denna uppsats vill därför bidra till denna kunskap genom att undersöka varför en konsolidering av demokratin misslyckas.

1.1 Syfte och problem

Att stater misslyckas med att konsolidera sin demokrati är inte ovanligt.

Olika teorier försöker förklara misslyckandet på olika sätt. En av dessa är Adam Przeworskis rational choice teori som betonar transitionen som avgörande för det demokratiska systemets framgång. Med sin spelteoretiska modell menar han att demokrati är en institutionaliserad form av osäkerhet och att konsolideringen kan ses som när detta system befinner sig i en självförstärkande jämvikt.

Det var denna förklaring av demokrati som en maktkamp, fri från normativa aspekter som gjorde oss intresserade av att pröva den mot verkligheten. Men för att kunna pröva Przeworskis teori behövde vi kontrastera teorin mot en annan.

Till skillnad från Przeworski betonar Diamond att det finns normativa aspekter av demokratisk konsolidering. Ett av hans viktigaste antaganden är att det demokratiska systemets konsolidering är beroende av politisk kultur och ett aktivt civilsamhälle. Till skillnad från Przeworski ser Diamond demokratiseringen som en process där hela samhället måste bli delaktigt för att demokratin ska kunna fördjupas.

Valet av Honduras berodde till stor del av att den bristande förmågan till konsolideringen är högst aktuell efter kuppen år 2009 mot den sittande presidenten Zelaya. Vår frågeställning blev därför:

- *Vilken teori kan bäst förklara Honduras misslyckade konsolidering?*

Uppsatsen kommer fram till att Diamonds teori har bäst förklaringsvärde på fallet Honduras, men att Przeworski har betydelsefulla förklaringar till hur maktförhållanden blir beroende av den demokratiska transitionen.

1.2 Metod-teoriprovande fallstudie

Vi har valt att utgå från två teorier om konsolidering av demokrati. Teorierna blir uppsatsens centrala utgångspunkt, både ämnesmässigt och arbetsmässigt, och kommer att prövas mot det valda fallet, Honduras. Vi kommer således att göra en teoriprovande studie, där syftet är att se vilken av teorierna som kan förklara fallet bäst.

Att uppsatsen är en fallstudie medför vissa problem med avseende till möjligheten att generalisera resultatet (Landman, 2003:35; Esaiasson, 2007:177). Vår avsikt är därför inte att verifiera eller falsifiera teorin, utan att undersöka vilken som har bäst förklaringsvärde beträffande Honduras.

Även om den externa validiteten kommer att vara låg, avser vi dock att involvera tänkbara lärdomar av studien i en avslutande diskussion. Dessa skall dock inte förväxlas med en slutsats utan skall ses som just en diskussion. (Esaiasson, 2007:177)

1.3 Material och källkritik

Det material som använts är framförallt sekundärmaterial bestående av ett stort antal vetenskapliga böcker och artiklar. Huvuddelen av materialet har varit på engelska och i vissa fall har det funnits en översättningsproblematik. Detta kan framförallt upplevas i teori avsnitten där vissa begrepp kan anses som unika. Vi har i de flesta fall låtit begreppen kvarstå i engelsk form då vi är övertygade om att en svensk översättning bara skulle försämra läsvänligheten.

På vissa områden har materialet om Honduras varit begränsat och oåtkomligt, men vi har i den mån det varit möjligt eftersträvat den minnesregel som Esaiasson presenterar med avseende på källkritik, äkthet, oberoende, samtidighet och tendens (Esaiasson mfl, 2007: 314).

Teorierna är baserade på Adam Przeworskis *Democracy and the market :Political and economic reforms in Eastern Europe and Latin America* samt Larry Diamonds *Developing Democracy: Towards Consolidation*.

1.4 Avgränsningar

Vi har valt att avgränsa det empiriska avsnittet till tidpunkter som kan tänkas vara relevanta för att pröva våra två teorier. En viktig del i detta är att vi valt att inte lägga någon större vikt kring statskuppen 2009, utan istället fokusera på tiden fram till denna. Vår frågeställning avser inte att finna svar på hur denna skedde utan varför det kunde ske.

1.5 Disposition

Den teoretiska delen av uppsatsen introduceras i avsnitt två. I detta avsnitt presenterar vi Adam Przeworski och Larry Diamonds teorier om konsolidering av demokrati. Den inleds med en kort teori diskussion av de två teorierna och tänkbara problem.

Avsnitt tre utgör uppsatsens empiriska del där historisk fakta om Honduras kommer att presenteras. Denna del kommer att vara relativt lång då information från olika delar av historien då teorierna inte fokuserar på samma delar av det historiska förloppet. Dessutom kommer vissa delar av det empiriska materialet tas med i vår analys del.

Avsnitt fyra är uppsatsens kärna där teorierna ställs upp mot Honduras för att undersöka vår frågeställning. Analysdelen innehåller även en teoretisk analys där de två teorierna kontrasteras och diskuteras utifrån förklaringsvärde. Avsnittet innehåller även ett diskussionsavsnitt kring tänkbara generaliseringar utifrån våra resultat.

Uppsatsen avslutas med vår slutsats och en återknytning till vår problemställning.

2 Teori

Avsnittet kommer att presentera en redogörelse av Przeworski respektive Diamonds teori om konsolidering av demokrati. Fokus kommer att ligga på vilka förutsättningar som de olika teorierna presenterar som avgörande för konsolideringen. I sin grund har teorierna likartade definitioner av demokrati och konsolidering. Detta är en viktig del, framförallt då båda har en samstämmig bild av när transitionen till demokrati sker, vilket markant underlättar analysen av Honduras. Det bör dock påpekas att den minimalistiska definition av demokrati som Diamond presenterar inte avser den demokrati som han menar *kan* konsolideras. Skillnaden som detta innebär kommer att diskuteras i den teorianalytiska delen längre fram.

En viktig del i vårt syfte med denna uppsats är att undersöka vilken roll transitionen spelat i konsolideringen av demokrati. Således blir teoriernas uppgift att kontrastera varandra i förklaringen av demokratisk konsolidering.

2.1 Teori diskussion

Przeworskis teori är skriven i ljuset av det kalla krigets slut. En stor del av hans resonemang handlar därför om de östeuropeiska ländernas möjlighet till demokrati och konsolidering av denna. Przeworski menar dock att hans resonemang inte skall betraktas som en modell endast för forna kommuniststater utan att den är generaliserbar till alla olika kontexter. Som Esaiasson påpekar är denna generaliserande egenskap den avgörande skillnaden mellan en hypotes och teori (Esaiasson mfl, 2007:39).

Då vi anser att Przeworskis teori är relativt svårförståelig har vi valt att redogöra för denna i en längre beskrivning. Då Przeworski tar sin utgångspunkt i rational choice har vi valt att ägna detta ett eget stycke så att teorin skall bli begriplig och förståelig utifrån sina grundantaganden.

En viktig skillnad mellan de båda teorierna är deras syn på normativa aspekter av demokrati. Detta är något som Diamond starkt betonar och som gör honom särskilt intressant att kontrastera gentemot Przeworski som nedvärderar denna betydelse.

2.2 Rational Choice

Sedan 1950-talet har rational choice varit en inflytelserik teoriskola inom statsvetenskap. Dess syfte är att försöka förklara hur och varför aktörer agerar som de gör och vilka konsekvenser detta får. (Ward i Marsh, 2002:65) Under 1960-talet skapades tekniker, som matematiker och ekonomer utvecklade; en uppsättning principer för att förklara detta som kan summeras till *individualism*, *rationalitet* och *formalism*. (Forbes i Gaus, 2004:61)

- Den *individualistiska* principen är att kollektiva resultat kan förklaras med individuella val. Dessa val är i sin tur baserade på preferenser som tar hänsyn till det egna intresset (Ibid:61).
- De individuella aktörerna antas även vara *rationella* i meningen att de kan rangordna sina preferenser samt att de är villiga att göra det som krävs för att nå dessa mål (Ibid:61).
- Det finns dock många situationer när det är otydligt vilka val som är bäst för att tillgodose sina preferenser. Dessa situationer blir dock tydliga genom en formell analys av dess element, *formalism*. Därför antas det att varje sådan situation måste ha formen av en matematiskmodell så att individen kan agera rationellt. (Ibid:61)

Detta innebär att alla individer har den rationella kapacitet, tid och känslomässiga objektivitet som krävs för att välja den bästa handlingsplanen; oavsett hur komplex situationen är. (Ward, 2002:68)

Teorins epistemologi grundar sig i ett deduktivt synsätt där modeller skapas utifrån axiom. Axiomen rättfärdigas oftast empiriskt, med påståendet att de (och modellerna de skapar) överensstämmer med fakta om världen. Dessa axiom utgör stommen i teorins ontologi som baseras på micro-nivå antaganden gällande individers agerande. Dessa antaganden på micro-nivå anses sedan kunna appliceras på de institutioner som skapas. (Bevir, 2008:54)

Ward menar dock att rational choice inte kan betraktas som en fristående teori utan att den behöver andra perspektiv för att förklara varför individer har de intressen de har samt hur makt och sociala roller påverkar deras handlande. (Ward, 2002:65)

Hur modellen appliceras beror därför på de empiriska påståenden som görs angående aktörernas värderingar och preferenser. Resultatet blir därför beroende av vad som stoppas in i modellen och vilka frågor som ställs. (Ward, 2002:65; Bevir, 2008:54)

2.3 Przeworski

För att förstå Przeworskis antaganden och resonemang måste vi börja med att redogöra för hans teoretiska definition beträffande demokrati och demokratisk konsolidering.

För Przeworski är demokrati ett system där olika politiska krafter konkurrerar inom en institutionaliserad form av osäkerhet. Deltagarna representerar olika intressen, värderingar och åsikter men tävlingen sker efter organiserade regler. Deltagarna har olika resurser till sitt förfogande; ekonomiska, organisatoriska eller ideologiska¹ och dessa gör att sannolikheten för att vinna varierar, men ingen kan på förhand säga *vem* som ska vinna. Därmed utsätter de sig för en osäkerhet och det är detta som karakteriserar det demokratiska systemet. (Przeworski 1991:10-11)

Przeworski utgår från en minimalistisk demokratidefinition där det grundläggande karaktärsdraget är konkurrensutsatta val öppna för deltagande. Ett system där partier förlorar val. Detta är det minimum som krävs för att identifiera ett styre som demokratiskt. (Ibid:10)

Demokratin är konsoliderad när den blivit "the only game in town". Detta innebär att samtliga aktörer inte kan tänka sig handla utanför de demokratiska institutionerna, även om de förlorar. Det måste således finnas en tilltro till systemet, en vilja att tävla igen, snarare än att gå utanför det och försöka driva igenom intressen odemokratiskt (compliance) (Ibid:26). Kontrasterat mot ett odemokratiskt system blir skillnaden att resultaten varken är givna på förhand eller kan påverkas i efterhand (Ibid:51).

2.3.1 Demokrati som en jämvikt – Konsolidering

Som nämnts ovan beskriver Przeworski en konsoliderad demokrati som ett tillstånd där ingen av de politiska aktörerna vill agera utanför det demokratiska systemet. Till skillnad från många andra demokratiteoretiker menar Przeworski att demokrati inte är rationell i meningen att den skapar konvergens mellan åsikter utan att systemet *måste* generera vinnare och förlorare. Men varför godtar förlorarna resultaten och väljer att fortsätta tävla i denna osäkerhet – vad får dem *medgörliga*? (Przeworski 1991:18)

Först och främst måste vi knyta an Przeworski till de spelteoretiska antaganden som ligger till grund för hans syn på demokrati. För Przeworski kan konsolideringen uppnås när demokratin befinner sig i en självförstärkande jämvikt (Ibid:26). I spelteoretiska termer innebär detta att ingen aktör vill agera

¹Med ideologiska resurser avser Przeworski olika argument som kan härledas till ideologi. T.ex. kan socialistiska argument om fördelningen av resurser ses som attraktivt i ett land med stora ekonomiska klyftor.

annorlunda givet vad andra skulle göra som motdrag (Ibid:21). Men hur kan denna självförstärkande jämvikt nås i ett politiskt system där vissa aktörer i utgångsläget har en dominant strategi?

Det finns tre möjliga svar på varför aktörerna väljer att samarbeta. Det första svaret är att det finns en tredje part som kan upprätthålla ett tänkbart kontrakt mellan aktörerna, en slags polis som straffar den som bryter sig ur systemet. Detta menar Przeworski strider mot ett av demokratis fundament: att det inte finns någon som står över de kontrakterande parterna, en överhet som har möjlighet att straffa men inte själv straffas är inte demokratisk. I en demokrati kan staten straffa odemokratiskt beteende men även själv straffas av sina medborgare (Ibid:22-23).

Den andra möjligheten är att det finns en normativ grund där aktörerna har en moralisk vilja att agera demokratiskt och inte skaffa sig fördelar genom att bryta kontraktet. En pakt där man överger sin dominanta strategi för att i stället agera efter ett högre värde, i detta fall demokrati. Inom spelteorin finns inget utrymme för handlande av denna karaktär då det anses irrationellt. Przeworski menar inte att normativa aspekter är oviktiga för demokrati, bara att de inte behövs för att förklara hur och varför demokrati fungerar. (Ibid:24)

Den sista möjligheten är att aktörerna ser ett längre perspektiv där de kan straffas av de andra aktörerna om de inte samarbetar. Den för tillfället dominanta strategin överges till förmån för en strategi som blir lönsam ur ett längre perspektiv. Detta återknyter till den inledande frågan, vad som får deltagarna medgörliga och fortsätta tävla i den demokratiska osäkerheten (Ibid:25).

Svaret finns i institutionerna, som måste erbjuda en långsiktighet. Förloraren måste se den sannolika vinsten av att delta igen på samma villkor som större än den sannolika vinsten av att stöta demokratin. Przeworski beskriver det såhär: För aktörerna är resultatet av varje demokratisk process *vinna* eller *förlora*, där vinna har det högsta värdet ($V > F$). Sannolikheten att vinna i framtiden är p . Vid en förlust har aktörerna två val, att acceptera resultatet eller försöka *stöta systemet* (S), där S innehåller risken av att misslyckas och straffas. Givet att aktören inte vill acceptera resultatet måste alltså $V > S > F$ gälla. Antag att det nyligen varit val, där tidpunkten blir $t = 0$. Vid denna tidpunkt kan de välja antingen $F(0)$ eller $S(0)$. Om de bara styrdes av omedelbara intressen skulle de välja $S(0)$, men institutioner gör det möjligt för aktörerna att se i ett framtida perspektiv. Detta gör att om de *accepterar resultatet* har möjlighet att få $A(1) = pV + (1-p)F$, vilket innebär att även om $F < S$, så kan $F(0) + A(1) > S(0) + (S1)$ vilket innebär att deltagarna kan vara medgörliga vid $t=0$. (Ibid:29)

Detta matematiska exempel räknar endast med en framtida runda i spelet. I verkligheten är det däremot rimligt att utgå från att deltagarna ser längre fram och därmed räknar med fler rundor. Den grundläggande logiken kvarstår dock, då både $A(1)$ och $S(1)$ diskonteras till A^* och S^* , enligt formeln $r^2 * A$ eller S , där $0 < r < 1$. (Ibid:29)

Denna förenklade modell kan försvåras med fler strategier, ofullständig information och så vidare men är ändå tillräcklig för att kunna dra den avgörande slutsatsen att medgörligheten är beroende av sannolikheten att vinna inom de demokratiska institutionerna i framtiden. Institutionerna blir därmed avgörande för att det demokratiska systemet ska fungera eftersom de sätter spelreglerna.

Härigenom påverkas även vilka resurser som premieras och därmed även vilka deltagare som har störst chans att få igenom sina intressen. Institutionerna måste därmed utformas så att de relevanta aktörerna garanteras en viss sannolikhet att vinna i det demokratiska systemet. De måste därmed vara rättvisa (alla har en möjlighet att vinna) och effektiva (att förlora i det demokratiska systemet är attraktivare än att störta det) (Ibid:33). På detta sätt skapar institutionerna medgörlighet och demokratin blir därför självförstärkande.(Ibid:30)

2.3.2 Institutionernas skapelse – Transition och Demokratisering

För Przeworski är transitionen avgörande för hur den fortsatta demokratiseringen och konsolideringen kommer att se ut.

För att kunna förstå demokratiseringsfasen måste två av transitionens inneboende konflikter belysas: den mellan motståndarna och försvararna av den gamla regimen samt en konflikt inom demokratiförespråkarna om fördelar i det nya systemet. Därmed kan två aspekter av demokratisering urskiljas: frigörelsen från den auktoritära regimen och skapandet av en demokratisk. (Ibid:66-67)

Under frigörelsen kan fyra aktörer urskiljas, hard-liners och reformister från den gamla regimen, samt moderater och radikaler inom oppositionen.

Ett förtydligande kan behövas gällande moderater och radikaler. Dessa två kan, men behöver inte representera olika intressen. Det som skiljer dem åt är snarare riskaversion och därmed vilka medel de är beredda att använda för att uppnå sina mål. Enligt Przeworski kan denna frigörelse endast uppnås genom ett samarbete mellan reformister och moderater (Ibid:68). Resonemanget ser ut enligt följande:

Först och främst måste aktörernas preferenser klargöras. Moderaternas preferenser kommer att vara följande: helst vill man ha en *demokrati utan att ge några garantier* till den gamla regimen (IG), näst bäst är *en demokrati med vissa garantier* (G), näst sämst är *en liberalisering av den auktoritära regimen* (LA) och sämst är *att regimen består i sin ursprungliga form* (A). (Ibid:69)

Reformisternas preferenser kommer dock att variera beroende på vilka möjligheter de har i demokratin. Om de inte tror sig ha någon chans i en demokrati kommer deras preferenser vara: LA>G>A>IG, varför de får en dominant strategi i att liera sig med hard-liners. Beroende på vad moderaterna väljer blir utfallet antingen att den auktoritära regimen förblir intakt eller att de får igenom en liberalisering. Om reformisterna däremot tror sig ha möjlighet att konkurrera under demokratiska förhållanden kommer deras preferenser vara: G>LA>A>IG. I detta fall kan reformisterna uppnå en demokrati med garantier, vilket är deras högsta mål, genom att samarbeta med moderaterna. Samtidigt öppnar detta upp möjligheten för det värsta utfallet, en demokrati utan garantier, i fall moderaterna i sin tur väljer att alliera sig med radikalerna. Därför kommer reformisterna även i detta scenario i slutändan att välja att samarbeta med hard-liners, då de där igenom säkerställer att de undviker det sämsta alternativet, en demokrati utan garantier. (Ibid:70-71)

Den bästa strategin vid upprepat spel skulle vara för reformisterna att liera sig med moderaterna och att moderaterna inte allierar sig mer radikalerna. Vid upprepade spel skulle deltagarna straffa varandra om detta inte uppfylldes och därför skulle denna strategi bli en jämvikt. Przeworski påpekar dock att ett regim skifte är att betrakta som en unik händelse och att detta därför är otänkbart. (Ibid:72)

För Przeworski finns det två tänkbara lösningar som leder till en jämvikt. Den första är att radikalerna slutar vara radikala. Istället för krav på en demokrati utan garantier godtar de en lösning mellan reformister och moderater. Fram till att en demokrati etableras är deras enda forum för att uttrycka sin åsikt gatan, men med ett demokratiskt ramverk skapas en legal plattform där de kan delta i det politiska spelet. (Ibid:73-74)

Det andra alternativet är att moderaternas preferenser ändras. En tänkbar situation är att moderaterna föredrar reformisternas inflytande i den nya demokratin framför radikalernas. De föredrar därför demokrati med garantier framför en allians med radikalerna. Om reformisterna har någon egen politisk styrka och moderaterna kan tänka sig ett institutionellt arrangemang där militären är autonom som motvikt mot radikalerna, så har reformisterna lite att frukta från demokrati. Jämvikt uppstår men med en militär som står utom civil kontroll. (Ibid:74)

Przeworski menar att det inte finns någon optimal strategi vid frigörelsen, utan att denna varierar. De som eftersträvar demokrati måste vara försiktiga vid förhandlingarna, men väl efteråt ångrar de sina eftergifter då dessa bevarat delar av den gamla regimen. Przeworski menar dock att dessa eftergifter inte är oåterkalleliga. Demokrati är av sin natur ett system av osäkerhet, där inget bestäms definitivt. Som han själv uttrycker det: *”Even the most institutionalized guarantees give at best a high degree of assurance, never certainty”* (Ibid:78-79).

När väl frigörelsen från det auktoritära styret är genomförd blir nästa utmaning att sätta samman ett nytt demokratiskt system. Även om en demokrati uppstår utan en frigörelse fas, att det auktoritära systemet faller samman av sig själv utan påverkan underifrån, så måste alltid en demokrati förhandlas fram. Tomrummet en fallen regim lämnar efter sig måste fyllas av en ny. (Ibid:79-80) Det är viktigt att den nya regimen inte blir en spegelbild av det gamla, att den endast blir anti-auktoritär och inte demokratisk. Istället är det viktigt att det nya systemet stöps i en anda av representativitet och konkurrens mellan de nya politiska krafterna (Ibid:89).

För att demokratin ska kunna hållas kvar i jämvikt och vara självförstärkande – att den ska bli konsoliderad – krävs, som nämnts ovan, att institutionerna är effektiva och rättvisa. Under byggnadsfasen är det rättvise-, eller snarare fördelningsaspekten, som vållar störst bekymmer; hur institutionerna byggs upp och sätts samman får direkta implikationer på hur resurser kommer att fördelas och värdesättas. Därav kommer även olika gruppers preferenser om utformningen av det demokratiska systemet skilja sig åt. (Ibid:81)

Vilka förhållanden påverkar då byggandet av institutioner? Två faktorer framhålls; huruvida maktrelationerna är kända på förhand eller inte och, om de är

kända, huruvida makten är jämt fördelad eller ej. Utifrån detta presenteras tre exempel:

(1) *Maktförhållandena är kända och ojämnt fördelade.* I denna situation kommer de institutioner som skapas vara anpassade efter de med störst makt. Eftersom de utformas efter de rådande maktrelationerna är det rimligt att tänka sig att institutionerna endast kommer vara lika länge som denna maktfördelning består. (Ibid:82)

(2) *Maktförhållandet är känt och balanserat.* Under dessa förhållanden kommer ingen aktör ensam kunna diktera villkoren och utformningen av det institutionella ramverket. De olika aktörerna kan ha starka preferenser över hur systemet ska organiseras. Några kan förespråka en enhetsstat medan andra förespråkar ett federalt system. Meningsskiljaktigheterna kan vara så oförenliga att de mynnar ut i ett inbördeskrig men oftast föredrar dock parterna en lösning innan konflikten hunnit ta sådana proportioner. Detta kan leda till att ett institutionellt ramverk antas, även om det inte är optimalt, som en temporär lösning (Ibid:83). Kaos är det värsta alternativet för alla inblandade parter, varför kompromiss viljan ökar i takt med konflikterna (Ibid:85).

Denna lösning riskerar att vara instabil. Om systemet favoriserar vissa grupper kan den förlorande parten lockas att försöka undvika förlusterna med det demokratiska systemet och söka att andra alternativ (Ibid:87).

(3) *Maktförhållandena är okända.* Detta scenario är inte otänkbart om du antar att ett land varit auktoritärt styrt under en lång tid och ingen vet hur maktförhållandena skulle se ut om det inte var det. Under dessa förhållanden finns förutsättningar för en hållbar lösning; det ligger i allas intresse att institutionerna som skapas under okunnighetens slöja ska maximera minoritetens inflytande med *checks and balances* och måste utformas så de kan stå emot fluktueringar i den allmänna opinionen (Ibid:87). Därför kommer institutionerna i slutändan bli mer motståndskraftiga över tiden.

2.3.3 Demokratisk konsolidering och ekonomi

Som beskrivits ovan måste det institutionella ramverket erbjuda en långsiktig säkerhet för olika politiska intressen. Przeworski menar dock att detta inte är tillräckligt för att det demokratiska systemet skall få en möjlighet att konsolideras. Den nya demokratin måste även kunna prestera ekonomiska resultat. (Przeworski, 1991:188)

De nya demokratierna kommer att behöva genomföra marknadsorienterade ekonomiska reformer för att öka levnadsstandarden. Dessa reformer kommer dock att innebära kostnader för vissa grupper. För att genomföra dessa reformer måste de styrande därför skapa ett brett stöd från fackföreningar, oppositionspartier och andra viktiga organisationer. Alternativet är att försöka försvaga oppositionen och driva igenom reformerna ändå, en strategi som starkt kan ifrågasättas i en demokrati. De motsättningar som följer av en sådan strategi riskerar även att tvinga fram en militär intervention i de fall där denna har en autonom position. (Ibid:182)

Av politiska skäl kommer reformstrategin som reformisterna förespråkar, inte nödvändigtvis vara den som minimerar sociala kostnader. Przeworski beskriver det som en ”dra av plåstret” (Bitter-pill) strategi där kostnaderna väntas bli stora, men att desto större reformerna är, desto snabbare kommer ekonomin att återhämta sig. (Ibid:147) Initialt kommer denna strategi att välkomnas av stora delar av samhället, men när konsekvenserna blir tydliga kommer stödet med tiden att avta. Inflationen och arbetslösheten kommer att stiga och därmed missnöjet. De styrande kommer troligtvis att vackla inför detta och istället eftersträva konsensus, men problemen finns kvar och de styrande kommer att försöka genomföra reformerna vid ett senare tillfälle. (Ibid:189)

I dessa situationer kommer demokratin att vara hotad. Ineffektiviteten i de demokratiska procedurerna skapar otålighet och intolerans bland reformförespråkarna som i sin tur genererar ett minskat stöd för regimen och demokrati. (Ibid:189)

Przeworski menar att lösningen på ovanstående problem finns i institutionerna. Landet behöver konstitutionella bestämmelser som tvingar den exekutiva makten att söka formellt stöd innan reformerna implementeras. Med effektiva representativa institutioner och ett brett politiskt deltagande skulle de styrande tvingas att producera reformer i samråd med andra aktörer för att på sätt undvika den destabiliserande ”stop-go”-politiken som annars uppstår. (Ibid:187)

2.4 Diamond

Diamond utgår från Joseph Schumpeter för att beskriva det minimum krav som krävs för att kunna identifiera en demokrati, ett system där de styrande kommer till makten genom konkurrensutsatta val. Tillskillnad från Przeworski väljer Diamond dock att göra en tydligare klassificering av olika typer av demokratier. (Diamond, 1999:8)

Den lägsta graden av demokrati är vad Diamond klassificerar som en *val demokrati*. Det grundläggande kravet för ett sådant system är att det skall uppfylla den minimalistiska definitionen om konkurrensutsatta val. Till detta tydliggör Diamond att det måste finnas ett minimum av frihet (yttrande-, press-, mötes- och organisations frihet) för att säkerställa att valen sker i en tävlan om makten och att det är öppet för deltagande. (Ibid:8-9)

En högre form av demokrati klassificeras istället som en *liberal demokrati*. Denna definition utgår från Robert Dahls polyarki där demokratiska processer bortom själva valen betonas (Ibid:8). Liberal demokrati skiljer sig från val demokratin på tre övergripande punkter.

För det första får det inte finnas någon några reserverade makt positioner inom systemet. Samtliga makt positioner skall direkt eller indirekt kunna hållas ansvariga inför väljarna. (Ibid:10)

Den andra punkten gäller makthavarnas ansvarsskyldighet utöver den vertikala som finns gentemot väljarna. I en liberal demokrati skall det även finnas

en horisontell ansvarsskyldighet för tjänstemän och makthavare gentemot varandra. (Ibid:10)

För det tredje måste det finnas omfattande möjligheter för individer och grupper att uttrycka sina intressen och värderingar även mellan valen. Denna frihet och pluralism måste i sin tur säkerställas genom "rule of law", där det juridiska systemet är rättvist, konsistent och förutsägbart. (Ibid:11)

På samma sätt som Przeworski definierar Diamond demokratin som konsoliderad när den blivit "the only game in town". Diamond menar att detta sker när de allra flesta politiska aktörerna anser att demokrati är det bästa och enda rätta systemet att agera inom. Det måste finnas ett normativt konsensus i samhället som helhet att demokrati och ett konstitutionellt system är det enda legitima styret, oavsett de brister det ibland har. (Ibid:65)

2.4.1 Demokratisk konsolidering – "The only game in town"

Som beskrivits ovan menar Diamond att demokratin är konsoliderad när den blivit det enda tänkbara systemet. Systemet måste alltså uppfattas som det bästa och det enda legitima. För att beskriva hur detta kan uppnås ställer Diamond upp tre kriterier för att demokratin skall kunna konsolideras (Diamond, 1999:20).

- *Fördjupning av demokratin*

Demokratin har större möjlighet att fördjupas om den är liberal. Om medborgarnas politiska och medborgerliga rättigheter undermineras så skadas tilltron till det demokratiska systemet. Det måste även finnas en öppenhet gentemot alla delar av samhället för att systemet skall få legitimitet på bred front och därmed trygga sin existens. (Ibid:75)

- *Politisk institutionalisering av demokratin*

För att demokratin skall kunna konsolideras krävs att de politiska institutionerna stärks. Den statliga administrationen måste vara professionell, effektiv och fri från korruption. Det måste finnas väl fungerande politiska partier och ett effektivt system för dessa att agera inom. Till sist måste det finnas en horisontell ansvarsskyldighet, "rule of law" måste gälla. (Ibid: 20; 93-94)

- *Regimen måste prestera*

För att det demokratiska systemet skall få legitimitet krävs att de valda representanterna kan producera resultat. Regimen måste leverera ekonomisk utveckling samtidigt som den måste bekämpa korruption och kriminalitet. (Ibid:77; 89)

Som beskrivits ovan menar Diamond att systemets legitimitet är det avgörande för att demokratin skall kunna konsolideras. I detta avseende menar Diamond att den politiska kulturen och ett aktivt civilsamhälle kommer att ha en avgörande roll för systemets framgång.

2.4.2 Politisk kultur

Det är inom teoribildning inte ovanligt att tillskriva begreppet demokrati specifika politiska värden och orienteringar från sina medborgare; måttlighet, deltagande, tolerans, effektivitet som betydande faktorer som påverkar en demokratisk uppkomst, konsolidering och ihärdighet (Diamond 1999:161). Specifikt fokuserar Diamond den politiska kulturen, främst på övertygelser om demokratisk legitimitet, som den centrala faktorn vid konsolidering (Ibid:162).

Den begreppsmässiga definitionen av politisk kultur som används är ”*people’s predominant beliefs, attitudes, values, ideals, sentiments, and evaluations about the political system of their country and the role of the self in that system*” (Ibid: 163). I denna definition finns det 3 typer av orienteringar varav två är av mer normativ karaktär; den kognitiva och känslomässiga som står för övertygelser respektive känslor om det politiska systemet, samt en utvärderings orientering som kommer sig av hur systemet presterar. Därav är den sistnämnda mer föränderlig och påverkbar medan de mer normativa inslagen i den har mer historisk betingelse och då även mer trögrörliga (Ibid:163).

Att det skulle finnas en deterministiskt kausal påverkan av dessa övertygelser, attityder, värderingar, etcetera som på förhand bestämmer politiska strukturer och beteenden avsäger sig Diamond på teoretiska, empiriska och normativa grunder. Däremot finner han stöd för att kausaliteten fungerar åt båda hållen – att kulturen inte bara påverkar, utan även påverkas av, strukturer och prestationsförmågan (Ibid:164-165) (kan utvecklas och förklaras). Att kontexten påverkar understryks av det faktum att det inte finns något bättre sätt att utveckla värden, färdigheter och åtaganden som demokratisk medborgare än genom direkta erfarenheter av demokrati, oavsett hur bristfällig den må vara (Ibid:162).

Ett viktigt drag med den politiska kulturen är dess pragmatiska egenskaper då dessa genererar en flexibilitet som överensstämmer med att sätta de demokratiska procedurerna framför de praktiska målen med den politiska hållningen. Att anförtro sig till de demokratiska normerna om procedurer är en avgörande uppgift för den politiska kulturen. Med andra ord är det enligt Diamond den politiska kulturen som skapar ett nollsummespel mellan deltagarna i det demokratiska systemet, där förloraren kan acceptera exkludering från exekutiv makt utan att behöva oroa sig för att inte få sina grundläggande intressen representerade och respekterade. Således utgör även förtroende en viktig del. Du ska varken blint foga dig eller fientligt förkasta utan vara resonabel och samtidigt på sin vakt (Ibid:166-167)

2.4.3 Civilsamhället

Diamond pekar på att eliter förvisso har en avgörande del i den demokratiska processen men att det även krävs ett aktivt civilsamhälle för att förändringar skall

komma till stånd. Civilsamhället spelar därmed två avgörande roller; att vara kraften som avgör att steget mot en demokratisk transition inleds och i dess roll att fördjupa demokrati bortom den formella strukturen. Diamond menar att demokratisering inte skall betraktas som en transition mellan två regimer, utan som en ständig process och att civilsamhället spelar därför en avgörande roll i konsolideringen. (Diamond 1999:218-219)

För att förstå Diamonds resonemang måste civilsamhället först definieras. Kortfattat kan det beskrivas som kollektiv organisering av medborgare utanför staten som uttrycker sina intressen, idéer, utbyter information, strävar efter gemensamma mål. Civilsamhället skiljer sig dock från det politiska samhället vars primära mål är att få en position inom staten. Civilsamhället strävar således inte efter att vinna makt. Civilsamhället inkluderar inte heller kriminella organisationer, företag eller slutna grupper som inte är intresserade av den offentliga sfären. (Ibid:221)

Dess huvudsakliga funktion i den demokratiska konsolideringen är att både fungera som en *motvikt* och som en *förstärkare* av staten och det demokratiska systemet. (Ibid:243)

Civilsamhället fungerar som en motvikt i egenskap av att kunna kritisera och kontrollera statens representanter och politik. Framförallt massmedia spelar en viktig roll i kampen mot korruption och att kontinuerligt utvärdera politiska prestationer. Civilsamhället skall på detta sätt säkerställa medborgerligt inflytande, även mellan valen. (Ibid:239-241)

Men det spelar även en viktig roll i att förstärka staten och det demokratiska systemet. Det kan förstärka staten i egenskap av att fungera som en brygga mellan de styrande och medborgarna. Genom att fungera som en informationskanal och opinionsbildare kan civilsamhället hjälpa politikerna att få stöd för kontroversiell men nödvändig politik, t.ex. ekonomiska reformer som kan ha en omvälvande effekt på gamla strukturer (Ibid:248). Civilsamhället kan även stärka det demokratiska systemet. Det kan fungera som en arena där medborgarna kan formulera och utveckla sina intressen utanför de politiska partierna samtidigt som det fungerar som en viktig skola för demokrati, både direkt (genom utbildning i demokrati) och indirekt (genom att själva fungera demokratiskt).

Civilsamhället behöver dock stöd av det politiska systemet för att kunna blomstra. Diamond beskriver det som en växelverkan där politiska- och medborgerliga rättigheter måste tryggas så att civilsamhället har möjlighet att vara aktivt i sin roll som motvikt och förstärkare av staten och det demokratiska systemet. (Ibid:219)

2.5 Operationaliseringar

Utifrån ovanstående teorier kommer vi nu att omvandla de grundläggande teoretiska dragen till operationella indikatorer. Som Esaiasson påpekar finns det inga självklara teoretiska definitioner utan dessa måste motiveras (Esaiasson 2007: 59). Vårt teoriprövande angreppssätt utgör motiveringen till val av teorier och därmed även teoretiska definitioner, så den uppgift vi lämnas med är att översätta hur dessa ska kunna undersökas. Även operationaliseringar kan dock bli föremål för kritik, därför krävs ett kort resonemang till hur vi gått till väga.

Diamond redogör i sin teori för tänkbara indikatorer, vilket gör det enkelt att översätta hans teori till operationella indikatorer för Honduras. Przeworskis rational choice perspektiv gör att hans teori grundar sig på svår mätbara preferenser; det är svårt att undersöka en individs grund för ett rationellt beslut vid en specifik tidpunkt. Dock tar hans teoretiska resonemang i förlängningen sig uttryck i iakttagbara fenomen och kriterier.

2.5.1 Operationaliseringar Diamond

Utifrån Diamonds konsolideringsteori som betonar politisk kultur och civilsamhället har vi valt följande indikatorer:

- Korruption och legitimitet
- Politiska och medborgerliga rättigheter
- Ekonomisk utveckling (BNP tillväxt)
- Kriminalitet
- Politisk institutionalisering av demokrati (statliga administrationen, val systemet, politiska partier och ett *rule of law*.)
- Historiskt arv

Vi tror att en undersökning av ovanstående indikatorer kommer att kunna beskriva Honduras misslyckade konsolidering utifrån Diamonds kriterier: *Demokratisk fördjupning; Politisk institutionalisering av demokrati* samt *Regimens prestations förmåga*. Samtliga indikatorer används av Diamond och har presenterats i det teoretiska avsnittet, vi kommer därför inte att motivera dessa ytterligare. Många av indikatorerna finns i kvantitativ data (t.ex. korruption, legitimitet och BNP), medan andra kräver en kvalitativ analys (t.ex. politisk institutionalisering av demokrati och historiskt arv).

2.5.2 Operationaliseringar Przeworski

Av Przeworskis teori ges inga givna indikatorer i samma utsträckning som hos Diamond. Han lyfter dock fram tre förutsättningar till att demokratin skall kunna nå den jämvikt som en konsoliderad demokrati innebär. Därför har vi utgått från dessa när vi formulerat följande indikatorer:

- Transitionens spår i institutionerna
- De relevanta politiska aktörernas möjlighet till inflytande i det demokratiska systemet
- Ekonomiska reformer

Analysen kommer att till stor del baseras på kvalitativt material. Några av indikatorerna kommer dock kompletteras av kvantitativt data i den utsträckning som detta går.

3 Honduras - Empiri

Under 2009 försökte Honduras president Manuel Zelaya genomdriva en folkomröstning angående en konstitutionell ändring som skulle erbjuda honom chansen att bli omvald, vilket möttes av en kupp av militären (Freedom House c). Det gav återigen uttryck för Honduras långa och osäkra demokratiska historia. Nedan följer en redogörelse av Honduras historia som ämnar bringa klarhet i vilka processer som format landet.

3.1 Den politiska grunden skapas

Som övriga Central Amerika, präglades Honduras av inre konflikter mellan konservativa och liberaler efter sin självständighet 1839. Maktanspråk baserat på val åsidosattes till förmån för väpnad kamp mellan olika aktörer. De olika grupperingarna leddes av *caudillos*,² som representerade allianser av olika mindre fraktioner. (Aguilar 1992:161)

Under 1870-talet slutade dock konflikterna i liberalernas favör och 1876 blev Marco Aurelio Soto president i Honduras. Genom ett antal reformer var målet att modernisera Honduras ekonomiska system och skapa en hållbar miljö för ekonomisk och teknologisk utveckling. (Morris 1984:2)

Under slutet av 1800-talet blev kaffe en viktig exportvara i Centralamerika. Honduras knappa beskaftenheter; dess illa utvecklade infrastruktur, dåliga jord och arbetskraftsbrist gjorde att landet aldrig blev en prioriterad koloni under det spanska väldet och föranledde också att landet aldrig lyckades utveckla en framgångsrik kaffeproduktion. Därför uppstod inte heller en stark inhemsk kaffeproducerande elit med stort ekonomisk och politisk makt, som var fallet för flera andra centralamerikanska länder. I sin tur ledde detta till att Honduras lämnades öppet för utländska aktörer (Boussard 2003:127-129).

² *Caudillo* är en spansk benämning av en stark politisk ledare (Morris, 1984:xiii)

3.2 Bananrepublik

Utländska fruktbolag med fokus främst på bananer kom i synnerhet att spela en stor roll under 1900-talet. Nordamerikanska investerare sköt till kapital och förbättrade landets infrastruktur i utbyte mot odlingsmark. Effekterna av denna utveckling kan beskrivas som motsägelsefulla. Å ena sidan innebar den en utbyggnad av landets järnvägar, att jobb skapades och nya förbättrade jordbrukstekniker introducerades. Å andra sidan skedde alla dessa framsteg på bananbolagens villkor och med avsikt att förbättra sin egen avkastning snarare än att förbättra för landet Honduras. En annan viktig implikation för framtiden var att ingen stark inhemsk klass som kunde försvara landets ekonomiska och politiska intressen tilläts växa fram. Kaffeeliten som konsoliderats i andra centralamerikanska länder saknades och i stället kom de ekonomiskt och politiskt starka klassernas roll främst att bli som mellanhand mellan staten och bananbolagen. Därav blev deras politiska intressen och ekonomiska framgång bundna till frukt företagen samt deras autonomi begränsad (Morris 1984:6-7).

Detta faktum belyses av att landets två största partier, *the Liberal Party of Honduras* (PLH) och *National Party of Honduras* (PNH), stöddes av varsitt av de två största fruktbolagen, *Cuyamel Fruit Company* respektive *United Fruit Company*. Att PNH:s Tiburcio Carías Andino kom till makten 1932 var till del tack vare United Fruits stöd. Carías, i sin tur, kom med sin 16 år vid makten att bli en av Honduras mest inflytelse rika ledare över tiden som skulle komma (Ibid:8).

3.3 Presidenter och osäkerhet

Även om Carías kom till makten genom val beskrivs hans tid som president bäst som ett diktatorskap (Boussard 2003:132). Han styrde sitt eget parti och i praktiken även kongressen och högsta domstolen genom att fylla dem med PNH-lojala. Politiska och civila rättigheter inskränktes; tidningarna marginaliserades och motståndare fängslades eller flydde i exil, samtidigt som både de nationella och lokala valen avskaffades. Efter att ha förlängt den presidentiella mandatperioden från fyra till sex år, genomdrev Carías en grundlagsändring som garanterade honom makten i ytterligare 10 år. De konstitutionella ändringarna tärde på allmänhetens förtroende som hållits i schack tack vare vissa infrastrukturella förbättringar. Till sist var missnöjet ändå så stort att Carías insåg att han inte skulle kunna hålla kvar vid makten, inte ens genom val, utan att riskera inbördeskrig varpå han inte ställde upp i omval (Morris 1991:9).

Innan Carías hann avgå såg han till att rätt person skulle komma till makten efter honom: Juan Manuel Gálvez, som satt sina 6 år vid makten vilket grundlagen tillät. Vid valen 1954 gjorde Carías ett nytt försök att bli vald president, men hans deltagande splittrade PNH i två läger varpå det liberala partiet vann. Kaoset blev totalt när PLH inte lyckades nå kvorum (beslutsmässigmajoritet) i kongressen,

utan vicepresidenten Julio Lozano kom i stället till makten (i enighet med 1936 års konstitution)(Morris 1991:10-11). Lozano försvarade förvisso sin plats två år senare vid nya val, men precis som tidigare var även detta val bedrägligt då flera avstod eller inte tilläts rösta. Strax efteråt ombads han därför lämna över makten till en militärjunta som ämnade föra tillbaka nationen till konstitutionellt styre och få ordning och lugn en gång för alla (Boussard 2003: 135).

3.4 Militärens och arbetarrörelsens uppkomst

Kuppen 1956 markerade militärens inträde i politiken i Honduras och innan valen påföljande år institutionaliserade de sin autonomi. Konstitutionen ändrades till att inkludera lagar som gjorde militären till garant av valprocessen och den exekutiva successionen, samtidigt som presidenten miste makten att själv ge order till militären samt utse och avsätta av dess chef (Ruhl 1996: 36). Från självständigheten hade militären varit oorganiserad och saknat eget inflytande. Först under Carías styre blev den professionell mycket tack vare hjälp från USA (Bowman 2001: 544).

Utöver militären uppkom även på 50-talet arbetarrörelsen som en betydelsefull aktör i Honduras. Vad som började som en strejk på ett bananplantage spred sig till andra branscher så att totalt över 50 000 arbetare strejkade 1954 och mynnade bland annat ut i legaliseringen av fackorganisationer (Boussard 2003: 133-134).

Valet som hölls 1957 vanns av liberalerna och Ramón Villeda Morales tillträdde som president. Villeda och liberalerna drev en ambitiös agenda med moderniseringsreformer som inte rimmade väl med den konservativa militären ledda av försvarsministern Oswaldo López Arellano (Boussard 2003: 136).

Inför valen 1963 lovade den liberala presidentkandidaten att om han valdes skulle militärens institutionella autonomi upphöra, varpå militären med PNH:s stöd genomförde en förebyggande kupp (Ruhl 1996: 36; Bowman 2001: 542; 559). I och med kuppen etablerade sig militären som den starkaste politiska aktören men var fortfarande i behov av civila bundsförvanter (Ruhl 1996: 36)

3.5 Militärens era och återgången till konstitutionellt styre

Efter det liberala mellanspelet kom militären, med Arellano i spetsen under större delen av tiden, styra landet i nästan tjugo år. Endast ett kort uppehåll i militärens välde kom 1971-1972 då en lång tid av missnöje mot regimen och ekonomiska svårigheter gjorde att det liberalerna och nationalisterna gick samman (understödda av arbetar- och studentrörelsen) för att skapa en ny regering (med platserna jämt fördelade mellan sig). Lösningen fick inte alls önskat resultat och militären och Arellano var snart vid makten igen (Boussard 2003: 140-141). Det

som till sist blev Arellanos fall var en mutskandal. Han avsattes av CONSUFFA (the Superior Council of the Armed Forces), vilket också kom att representera ett skift från Arellanos personalism till ett mer kollegialt sätt att styra för militären (Morris 1984:47-48). Melgar Castro som övertog presidentposten avsattes också han av CONSUFFA då han fortsatte med de reformprogram som initierats under Arellano tidigare på 70-talet (Boussard 2003: 144). Han ersattes av Paz García och när han kom till makten avtog reformerna och en mer konservativ agenda återupptogs (Morris 1984:50-51)

Den klyfta inom militären som låg till grund för avsättandet av såväl Arellano som Castro utgör enligt Boussard en av grunderna till den demokratiska transitionen som drevs av militären själva (Boussard 2003:161). Därav kunde militären ha stort inflytande över den nya konstitutionen som författades och de såg till att inte bara behålla utan utöka den autonoma makt man skaffat sig sedan 50-talet (Ruhl 1996:38)

Efter att ha återgått till konstitutionellt styre i och med valen 1981 kom Honduras att anta karaktären av en hybrid demokrati i och med militärens starka inflytande (Boussard 2003:155). Det var först när PNH:s Rafael Leonardo Callejas kom till makten efter valen 1989 som steg började tas mot att lösa upp militärens autonoma ställning. En utveckling som fortsatte, intensifierades och slutfördes under nästa president Carlos Roberto Reina. Däremot var det först Reinas efterföljare och partikamrat från PLH Carlos Roberto Flores som blev den förste att utnyttja sin nyvunna konstitutionella rätt att lägga in veto mot militären samt avsätta och tillsätta dess ledare. Försvagning av militärens autonomitet skedde i ljuset av att USA finansiella stöd minskade kraftigt från 80-talet och framåt (Schooley 2000:448-449)

4 Analys

4.1 Analys - Przeworski

Enligt Przeworskis teori skapas förutsättningarna för en hållbar demokrati under transitionen och det institutionella ramverk som byggs upp. Analysen kommer ske efter de operationaliserade indikatorerna och avslutas med en sammanfattning av hur Honduras situation kan förklaras utifrån Przeworskis teori.

- *Transitionens spår i institutionerna*

Som Boussard beskriver styrdes och drevs den demokratiska transitionen av den militära regimen (Boussard 2003:161). Enligt Przeworski kommer maktförhållandet vid transitionen att ha en stor påverkan på hur de framtida institutionerna utformas. Aktörernas preferenser kommer att vara inflytande framför inget inflytande och således kommer de som kan tillförskaffa sig fördelar när det nya systemet skall utformas (Przeworski 1991:80; 94)

Detta kan tydligt ses i Honduras fall där transitionen lämnade märkbara spår i form av militärens autonomitet. Denna innebar att posten som överbefälhavare tilldelades militärens högsta ledare och medförde bland annat att presidenten inte kunde avsätta denne samt att militären hade veto över utnämningar till regeringen (Ruhl 1996:38). Under 1990-talet påbörjades dock en av-militarisering under president Reina och 1998 var militären åter under civilkontroll (Schooley 2000:448)

Enligt Przeworski skulle ovanstående händelseförlopp med stor sannolikhet innebära slutet för demokratin och en återgång till auktoritärt styre (Przeworski 1991:53)

- *De relevanta politiska aktörernas inflytande i det demokratiska systemet*

Som Przeworski beskriver krävs det att de relevanta politiska aktörerna har en sannolikhet möjlighet att vinna inflytande inom det demokratiska systemet för att det skall kunna konsolideras. (Przeworski 1999:33)

Som beskrivits ovan vidbehöll militären ett stort inflytande efter transitionen. Under hela 1980-talet stärktes detta i och med militärt bistånd från USA. Som exempel tjugodubblades det militära biståndet under perioden 1980-84. (Ruhl 1996:38-40)

Men detta inflytande försvagades alltmer under 1990-talet. Kalla krigets slut innebar minskat militärt bistånd från USA och ersattes med krav om civilt inflytande över de militära styrkorna. (Ibid:42)

Efter återgången till civilkontroll 1998 har militären dock varit fortsatt involverad i Honduras politik vilket kulminerade i kuppen mot sittande presidenten Manuel Zelaya år 2009. (Freedom House c)

Som det empiriska avsnittet visat har den honduranska politiken präglats av två aktörer utöver militären, det liberala partiet (PHL) och det nationalistiska partiet (PHN). Båda partierna har innehavt presidentposten sedan landet demokratiserades, även om PHL har vunnit majoriteten av valen (5 mot nationalisternas 2). Det har således funnits möjlighet för båda partierna att vinna i demokratin. Ett kvantitativt resultat av denna typ säger naturligtvis ingenting om partiernas förutsättningar inom systemet, men ett resultat som visat på total dominans från något av partierna hade i grunden kunnat ifrågasätta *möjligheten* att vinna inflytande. Att det funnits oklarheter kring många av valen råder det dock ingen tvekan om, senaste valet innan kuppen, 2005, präglades av politiskt våld och anklagelser om valfusk (Freedom House d; Boussard, 2003:190).

- *Ekonomiska reformer*

Enligt Przeworski är förmågan att producera ekonomiska resultat en viktig faktor för en demokratisk konsolidering och framförallt hur ekonomiska reformer implementeras (Przeworski 1991:188-189)

Sedan länge har Honduras varit ett av Latinamerikas fattigaste länder. I slutet på 1980-talet hamnade landet i en djup ekonomisk kris. Under 1990-talet upplevde Honduras en positiv trend under president Callejas. (Wearne 2000:450) Callejas stötte dock på hårt motstånd för sitt ekonomiska reformprogram från stora delar av samhället (Schooley 2000:449). Landets positiva ekonomiska utveckling fortsatte fram till 1998 då orkanen Mitch åsamkade stora ekonomiska skador, men tack vare ekonomisk bistånd kunde ekonomin återhämta sig. (Boussard 2003:196) Idag är landet fortsatt ett av regionens fattigaste länder med en fattigdom på över sjuttio procent (Freedom House a).

Utifrån Przeworskis teori har demokratin i Honduras haft dåliga förutsättningar för att konsolideras. Kvarlevor från den gamla regimen har haft stora konsekvenser för maktförhållanden inom regimen. Även om militärens autonoma ställning försvann under 1990-talet fortsatte den att vara en viktig politisk aktör, något som kuppen mot president Zelaya bekräftar. Enligt teorin har kuppen mot Zelaya och de återkommande problemen med politiskt våld och anklagelser om valfusk, sitt ursprung i dåliga institutioner. Den utlösande faktorn vid kuppen var exempelvis att Zelaya trotsade högsta domstolens beslut att inte godkänna en folkomröstning angående förlängd mandatperiod för presidenten (Freedom House c). Både Zelayas trots och militärens lösning på problemet tyder på kraftlösa och otillräckliga institutioner. Något som Przeworski anser är en avgörande del i att demokratin inte kan komma till den jämvikt som krävs för att demokratin skall konsolideras (Przeworski 1991:26).

Beträffande de ekonomiska aspekterna av Przeworskis teori har dessa varit svåra att applicera på Honduras, framförallt på grund av bristande information om

hur de tog sig uttryck och dess konsekvenser. Det är därför oklart huruvida de reformer som genomfördes hade den ”stop-go” karaktären som teorin menar är destabiliserande för demokratin. Przeworski betonar dock att ekonomiska *resultat* är viktiga för konsolideringen, och i Honduras fall kan vi konstatera att denna varit bristfällig. (Przeworski 1991:188)

4.2 Analys - Diamond

Inledningsvis kommer de kvantifierbara indikatorerna redogöras för och därefter sätts de i ett bredare och djupare kvalitativt sammanhang. De kommer därigenom kopplas hårdare till de tre utmaningar Diamond hävdar länder står inför i olika stor utsträckning samt grundläggande element av teorin såsom politisk kultur och civilsamhälle

- *Korruption och kriminalitet*

Korruptionen och kriminaliteten har varit och är fortfarande hög i Honduras. På Transparency Internationals Corruption Perceptions Index fick landet 2,5 på den tiogradiga skalan vilket renderade plats 130 av totalt 180 och är långt efter länderna i topp så som Sverige (9,2) (Transparency International). Att kriminaliteten är utbredd illustreras bland annat av att mordantalen är bland de högsta i regionen (49,9 per 100 000 år 2007) (Freedom House a).

Med hänvisning till genomförda undersökningar menar Diamond att medborgare lägger stor vikt vid korruption och laglöshet när de formar sina omdömen om sin regim, (Diamond 1999:92) varför utbredd korruption och laglöshet skadar regimens legitimitet. Således utgör att bekämpa dessa en viktig del för att en demokrati ska kunna bevisa sin prestationsförmåga och ställer då även krav på en politisk institutionalisering och ett effektivt civilsamhälle (Ibid:93).

- *Politiska och medborgerliga rättigheter*

Då som beskrivits ovan en liberal demokrati är målbilden, utgör en respekt för de politiska och medborgerliga rättigheterna en viktig del i processen att bli konsoliderad. Diamond konstaterar att ingen demokrati från den tredje vågen är både illiberal och konsoliderad (Ibid:20). Gränsen för att vara en liberal demokrati överensstämmer med *Freedom House* index för politiska och civila rättigheter som båda bedöms efter en sjugradig skala. Om den genomsnittliga poängen är 2,5 eller lägre klassas landet som *free* och därmed även som en liberal demokrati (Ibid:12). Sedan demokratiseringen på 1980-talet har Honduras uppfyllt kravet på liberal demokrati under två perioder mellan åren 1984-1992 samt 1997-1998 (Freedom House b). Med andra ord skulle en konsolidering av Honduras kunna ligga närmre vid dessa tidpunkter och längre ifrån att de under övriga år, som till exempel hela 2000-talet då de haft ett genomsnittligt värde på 3. Samtidigt måste det betonas att denna statistik endast utgör en liten kvantifierbar del av vad det innebär att vara konsoliderad och de måste vägas in i helheten.

- *Ekonomisk utveckling (BNP tillväxt)*

Under 1980- och 1990-talet har Honduras präglats av en ojämn ekonomisk tillväxt räknat i procentuell ökning av BNP. Landet har pendlat mellan en utveckling som varit i princip obefintlig (0,1% 1990), exceptionell hög på 5,6% respektive 6,2% 1992-1993 och svag, som mellan åren 1980-1990 då den reella BNP utvecklingen låg på 2,3%. Även om utvecklingen under till exempel 1980-talet kan förklaras med utomstående faktorer såsom den globala recessionen under det decenniet kvarstår faktum att Honduras inte uppnått högre årlig BNP tillväxt som demokrati än som diktatur på 1970-talet (Wearne 2000:450). Än idag är Honduras ett av Latinamerikas fattigaste länder och år 2008 levde 73% av landets befolkning lever i fattigdom (Freedom House a)

Den ekonomiska utvecklingen i ett land är en del i Diamonds konsolideringsteori som ger en bild av en regims prestationsförmåga. I sig själv ändrar inte en positiv ekonomisk utveckling på den politiska kulturen (Diamond 1999: 88) och den utgör inte heller en lika betydande faktor i legitimitetsskapandet som de politiska prestationerna utan genererar främst en tillfredsställelse med hur demokratin fungerar (Ibid:214-215). Således erbjuder positiv ekonomisk utveckling en kontext inom vilken värden och preferenser kan utvecklas gradvis, varför en slutsats kan dras ekonomisk tillväxt som bibehålls under en långperiod utgör en betydelsefull del i en konsolideringsprocess (Ibid:88). I omvänd riktning betyder en svag eller negativ ekonomisk utveckling svårare förhållanden för konsolidering vilket snarast kan beskrivas vara fallet för Honduras. Landets svaga ekonomiska utveckling relativt hur det var under diktaturen skapar inte heller någon ökad legitimitet till det demokratiska systemet vilket skulle kunna argumenteras vara nödvändigt utifrån Diamonds teori.

- *Legitimitet*

Av Diamonds konsolideringsdefinition följer att legitimitet för det demokratiska systemet är den avgörande faktorn; kärnan i en konsoliderad demokrati utgörs av att såväl eliten som den stora massans beteende och attityder präglas av demokratiska principer och attityder. Därav utgör massdataundersökningar som mäter det allmänna stödet till demokrati enligt Diamond en oundgänglig måttstock på utvecklingen av den demokratiska konsolideringen i länder.

1996 var stödet för demokrati i Honduras 42% medan tillfredsställelsen med hur väl demokratin i landet fungerade låg på 20% enligt *Latinobarometro* (Diamond 1999:180). År 2001 var motsvarande siffror 57% respektive 40% (Dodson 2006:44). Denna positiva utveckling har dock inte fortsatt vilket illustreras av att 2005 hade andelen av befolkningen som föredrar demokrati framför andra alternativ sjunkit till 33% (Cuesta 2007:335). Detta svaga förtroende till den demokratiska regimen understryker det faktum att Honduras inte är en konsoliderad demokrati.

- *Politisk institutionalisering av demokrati*

Diamond betonar som nämnts ovan att för att en konsolidering ska kunna genomföras finns en utmaning i att skapa politiska demokratiska institutioner, inte minst eftersom dessa samspelar med fördjupningen av demokrati (Diamond

1999:112). Utöver korruptions-, kriminalitets- och legitimitetsstatistiken ovanifrån som visar hur väl institutionerna fungerar, finns det ytterligare empiriskt iakttagbara faktorer inom institutionerna i Honduras som varit till nackdel för konsolideringen enligt Diamond. Som belysts i det historiska avsnittet skapade militären sig ett stort institutionellt inflytande med början på 1950-talet som behölls och stärktes under tiden fram till – och förbi – demokratiseringen och avtog först under 1980- och 1990-talet. Att avveckla militärens autonomitet utgör en väsentlig utmaning för att ett land ska kunna konsolideras (Diamond 1999:113), en uppgift som Honduras idag kan se som avklarad.

Däremot har militärens inflytande historiskt fortfarande implikationer på politiken idag om teorierna kring politisk kultur tillämpas, eftersom historien ses som en bestämmande faktor av kulturen och kulturen sin tur formar beteende (Ibid: 217). Ett bra sätt att skydda sig mot militära interventioner och kupper är att bygga upp en stark legitimitet som kan balansera de historiska betingelserna (Ibid 113) men av statistiken angående stödet och tillfredsställelsen med demokrati kan det argumenteras för att Honduras regim inte bär på den legitimitet som erfordras i teorin, vilket också har tagit sig uttryck i praktiken, inte minst när Zelaya nyligen avsattes.

Liknande uppfattningar finns angående caudillo-kulturen, som också kan sägas ha gett avtryck i den politiska kulturen (Sorzano 2009: 557) samtidigt som det även argumenterats för att val- och partisystemet understödjer denna utveckling (Taylor 1996: 334). Också här fungerar Zelayas som ett illustrativt exempel, då han genom sitt försök att förlänga sin mandatperiod bevisar att caudilloismen är levande än idag (Sorzano 2009: 557).

I sammanhanget kan även slutsatsen dras att Honduras inte anförtror sig till ”the rule of law” fullt ut och därmed visar på en ytterligare brist för att kunna konsolideras enligt Diamonds teori.

- *Civilsamhället*

En sista viktig del att undersöka i fallet Honduras misslyckade konsolidering är civilsamhällets roll. Diamond tillskriver civilsamhället en stor roll som motvikt och förstärkare av staten vilket utökas av synen på demokratiseringen som en fortlöpande process. Det måste finnas en växelverkan mellan det politiska systemet och civilsamhället för att detta ska kunna fylla sin funktion i fördjupningen av demokratin. Ovan redovisade index från Freedom House visar på att Honduras idag inte erbjuder optimala förutsättningar för att ett civilsamhälle då även så liten höjning över *free* nivån innebär stora förändringar i praktiken; framför allt att någon av de grundläggande rättigheterna att uttrycka sig inskränks (Diamond 1999:12-13). Samtidigt lyckas Boussard visa på att civilsamhället idag är en stark samhällelig aktör i Honduras främst i sin roll som utbildare och som alternativ agenda sättnare genom att bringa uppmärksamhet till frågor som politikerna negligerar eller undviker (Boussard 2003:256-257)

Av ovanstående analys står det klart att det enligt Diamonds teori om konsolidering finns brett stöd och förklaringsvärde för att den demokratiska utvecklingen i Honduras har varit så vacklande. Hans betonande av den politiska

kulturen och synen på demokratiseringen som en process gör hans idéer enkla att anpassa och applicera på fallet.

4.3 Teorianalys

Efter att applicerat de båda teorierna på fallet Honduras blir det tydligt att Diamonds teori har ett bredare och bättre förklaringsvärde på den misslyckade konsolideringen av demokrati.

4.3.1 Den demokratiska konsolideringen i Honduras – en otillräcklig process

Av sina olikartade bakgrunder, Przeworski med ursprung i transitionsteori och rational choice medan Diamond har ursprung i moderniseringsteori, följer en rad av olikheter beträffande hur konsolideringen tar sig uttryck. I fallet Honduras är det tydligt att transitionen spelat en påtaglig roll i landets demokratisering; med en autonom militär har det demokratiska systemet varit under ständigt hot. Utöver hotet av en återgång till ett auktoritärt styre har Honduras demokratiska historia präglats av militärens övergrepp på medborgarna, vars politiska och civila rättigheter således inskränkts. Såväl Przeworski som Diamond betonar dessa som problem för konsolideringen men Diamond erbjuder mer djupgående förklaringar till dess problematik.

Przeworski ger en tydlig bild av hur institutionsbyggandet som formas under transitionsfasen påverkas av befintliga maktförhållanden. Han visar också tydligt hur dessa maktförhållanden kommer att prägla det nya systemet över en lång tid framöver. Diamond belyser även han problemet med en autonom militär men har en betydligt mer hoppfull inställning genom sin syn på konsolideringen som en fortgående process. Det är just Diamonds processuella tänkande som gör att hans teori har bättre förklaringsvärde på Honduras. De operationella indikatorer vi valt visar tydligt på hur Diamonds resonemang kring politisk kultur och legitimitet kan förklara bristerna i den honduranska demokratin.

En annan del som båda teorierna betonar är vikten av att prestera resultat, men medan Przeworski bara framhäver de ekonomiska prestationerna som viktiga betonar Diamond även vikten av politiska prestationer som han menar genererar en mer direkt legitimitet. I Honduras fall har Przeworskis resonemang varit svårt att applicera (till stor del på grund av materialbrist) medan det finns belägg för att Diamonds politiska prestationer haft en inverkan på konsolideringen.

En annan kontrast mellan teorierna som blir tydlig i fallet Honduras är det faktum att Diamond talar om såväl eliternas som den stora massans inverkan på en konsolidering medan Przeworski begränsar sig till ett aktörsperspektiv. Diamonds hållning öppnar upp för en rad mer förklaringsfaktorer som ter sig ha spelat en roll i Honduras demokratiseringsprocess som till exempel civilsamhället och den politiska kulturen generellt.

Den största bristen med Przeworskis teori är att han svårt att förklara avmilitariseringen under 90-talet. Przeworskis deterministiska jämviktstänkande visar sig i detta avseende bristfälligt. Istället blir händelseförloppet tydligare utifrån Diamonds pragmatiska politiska kultur där åsikter och uppfattningar är mer föränderliga.

Przeworskis rational choice perspektiv är effektivt för att belysa hur demokratisering kan ta sig uttryck som en maktkamp, men det saknar Diamonds normativa aspekter som förklarar hur en fördjupning av demokratin kan få den konsoliderad.

4.4 Diskussion kring generaliseringar

Som nämnts i vårt metodavsnitt gör vi inga anspråk på att verifiera eller falsifiera någon av teorierna. Vi anser dock att det kan vara av intresse med en diskussion kring tänkbara generaliseringar utifrån våra resultat. Som nämnts tidigare är detta avsnitt avsett att vara just en diskussion och inte en slutsats.

4.4.1 Honduras unikt?

Ovanstående avsnitt om att Larry Diamonds konsolideringsteori tycks ha bäst förklaringsvärde för den misslyckade demokratin i Honduras. Frågan blir därför om resultatet från detta är generaliserbart och kan appliceras på andra länder.

Utan att spekulera i huruvida Honduras bär karaktärsdrag som delas av andra länder, kan vi konstatera att liknande resultat är möjliga då de båda teorierna skiljer sig väsentligt åt på det teoretiska planet och dess antaganden. Det faktum att Przeworskis mekaniska resonemang endast framhäver ett begränsat antal delar som väsentliga vid konsolidering, gör att hans analys missar att beskriva hur en demokrati kan utvecklas och fördjupas. Han erbjuder däremot ett intressant perspektiv i sitt snäva fokus.

Grunden till detta går att spåra till deras skilda konsolideringsdefinitioner där Diamond använder en djupare definition av demokrati. Den demokrati som Diamond menar kan konsolideras är vad han kategoriserar som en liberal demokrati som inkluderar fler människor i det demokratiska systemet vilket gör den på lång sikt stabilare. Ju fler människor som deltar i det demokratiska systemet desto färre står utanför beredda att störta.

5 Slutsats

Syftet med denna uppsats har varit att pröva två teorier om demokratisk konsolidering förklaringsvärde på det valda fallet Honduras. De två teorier som vi utgått från är Przeworskis respektive Diamonds varpå vi valt att ställa följande fråga:

Vilken teori kan bäst förklara Honduras misslyckade konsolidering?

I fråga om vilka faktorer som formar det politiska systemet och dess institutioner har Przeworskis teori haft stor framgång. Betoningen av att de rådande maktförhållandena under transitionen kommer att spegla institutionerna stämde väl överens med Honduras. Den toppstyrda transitionen gjorde det möjligt för militären att vidbehålla politisk inflytande genom institutionell autonomitet.

Detta kom att prägla den Honduranska politiken fram till slutet av 1990-talet och vara en konstant källa till instabilitet. Enligt Przeworski är det demokratiska systemet konsoliderat när det befinner sig i en jämvikt. Med en autonom militär blir demokratin aldrig konsoliderad i denna bemärkelse då det ständigt hotas av en återgång till det gamla styret.

Przeworski har goda resonemang om hur demokratin kan ses som ett institutionaliserat maktspel, men han har svårt att förklara vad det är som gör att demokratin fördjupas och verkligen blir "the only game in town" som han själv uttrycker det.

Diamond fokuserar istället på hur en god politisk kultur och ett starkt civilsamhälle har möjlighet att stödja och fördjupa demokratin. I Honduras fall visar de operationaliserade faktorerna utifrån detta teoretiska resonemang på hög validitet. En utbredd korruption i kombination av inskränkningar av politiska- och medborgerliga rättigheter tyder på en bristande politisk kultur och ett nedtryckt civilsamhälle.

Båda teorierna betonar att ekonomiska resultat spelar en stor roll för systemets legitimitet och dess möjlighet att konsolideras. Detta påstående har framförallt i Przeworskis fall blivit lidande av bristande material. Men som ett av regionens fattigaste länder kan vi konstatera att det politiska systemet inte producerat några överväldigande resultat.

Om vi återknyter till den inledande frågan om vilken teori som bäst förklarar den misslyckade demokratiska konsolideringen i Honduras kan vi konstatera att Diamond erbjuder den bästa och utförligaste förklaringen. Przeworskis utförliga resonemang kring institutionernas betydelse har för visso en viss förklaringsförmåga, men sammantaget är det Diamond som bidrar med den utförligaste och trovärdigaste förklaringen till Honduras misslyckande.

6 Referenser

- Aguilar Paz, Ernesto, 1992. "The Origin and Development of Political Parties in Honduras", i Goodman, Louis W. – LeoGrande, William M. – Mendelson Forman, Johanna (red.), *Political Parties and Democracy in Central America*. Boulder, Colorado: Westview Press, pp. 161-174
- Bevir, Mark, 2008. "Meta-Methodology: Clearing the Underbrush", i Box-Steffensmeier, Janet M. – Brady, Henry E. – Collier, David (red). *The Oxford Handbook of Political Methodology*. Oxford: Oxford University Press, pp 48-71
- Boussard, Caroline, 2003. *Crafting Democracy – Civil Society in Post-Transition Honduras*. Lund: Bloms Tryckeri
- Bowman, Kirk, 2001. "The Public Battles over Militarisation and Democracy in Honduras, 1954-1963" i *Journal of Latin America Studies* No. 33 Cambridge: Cambridge University Press, pp 539-560
- Cuesta, Jose, 2007 "Political Space, Pro-Poor Growth and Poverty reduction Strategy in Honduras: A Story of Missed Opportunities" i *Journal of Latin American Studies* No. 39. Cambridge: Cambridge University Press, pp 329-354
- Dodson, Micheal, 2006. "The Human Rights Ombudsman in Central America: Honduras and El Salvador Case Studies" i *Essex Human Rights Review* Vol. 3 No. 1
- Esaiasson, Peter – Gilljam, Mikael – Oscarsson, Henrik – Wängnerud, Lena, 2007. *Metodpraktikan* Ed. 3. Stockholm: Nordsteds Juridik
- Forbes, H. Donald, 2004. "Positive Political Theory", i Gaus, Gerald F. – Kukathas, Chandran (red). *Handbook of Political Theory*. London: SAGE Publications, pp 57-73
- Landman, Todd, 2007. *Issues and Methods in Comparative Politics: An Introduction*. Ed. 2. New York: Routledge
- Lundquist, Lennart, 1993. *Det vetenskapliga studiet av politik*. Lund: Studentlitteratur

- Morris, James A, 1984. *Honduras: Caudillo Politics and Military Rulers*. Boulder, Colorado: Westview Press
- Przeworski, Adam, 1991. *Democracy and the market – Political and economic reforms in Eastern Europe and Latin America*. Cambridge: Cambridge University Press
- Ruhl, J. Mark, 1996. “Redefining Civil-Military relations in Honduras” i *Journal of Interamerican Studies and World Affairs*, Vol.38, No. 1, pp 33-66
- Sorzano, Jose S, 2009. “Honduras Right About Zelaya” i *Human Events*, July 13 2009
- Taylor, Michelle M, 1996. “When Electoral and Party Institutions Interact to Produce Caudillo Politics: The Case of Honduras” i *Electoral Studies*, Vol. 15, No. 3 Great Britain: Pergamon
- Schooley, Helen, 2000, “History”, i *South America, Central America and the Caribbean*. Ed. 9, 2001. London: Europa Publications
- Ward, Hugh, 2002. “Rational Choice”, i Marsh, David – Stoker, Gerry (red). *Theory and Methods in Political Science*. Ed. 2. Hampshire: Palgrave Macmillan, pp 65-89
- Wearne, Phillip 2000. ”Economy” i *South America, Central America and the Caribbean*. Ed. 9, 2001. London: Europa Publications

6.1 INTERNET:

Freedom House a. Honduras Country Report 2009:

<http://www.freedomhouse.org/template.cfm?page=363&year=2009&country=7622>

Freedom House b. Freedom in the World Historical Rankings:

<http://www.freedomhouse.org/template.cfm?page=5>

Freedom House c. Freedom House Condemns Honduran Coup, Urges Return to Democratic Norms:

<http://www.freedomhouse.org/template.cfm?page=70&release=1017>

Freedom House d. Honduras Country Report 2006:

<http://www.freedomhouse.org/template.cfm?page=22&year=2006&country=6977>